

ЛЮДСЬКА СУТНІСТЬ ТА ЛЮДСЬКЕ ІСНУВАННЯ В ФІЛОСОФІЇ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

*Янченко Д. А., Дніпропетровський національний університет залізничного
транспорту ім. акад. В. Лазаряна*

Для кожної епохи характерна своя філософсько-педагогічна думка, не виключенням є і епоха постмодерну, яка окреслює власну постмодерністську філософсько-педагогічну концепцію. З нашої точки зору, для того, щоб розкрити педагогічний зміст постмодернізму, необхідно звернутися до його

філософської теорії, дотримуючись наступних "функцій" (або аспектів): онтологічна (філософсько-педагогічна антропологія) – розглядає проблему людини, визначення її сутності, людину як предмет виховання, людину та суспільство; аксіологічна (нормативно-ціннісна) – розглядає систему цінностей, норм, правил та принципів, проблему цінностей в системі виховання людини, проблему педагогічного спілкування; методологічна – розглядає процес пізнання; герменевтична (наука про інтерпретацію текстів) – для інтерпретації педагогічного процесу, тобто критика або підтримка того чи іншого педагогічного процесу (див. Л. Ц. Ваховський, М. І. Романенко). Власне філософія постмодернізму принесла в педагогіку та сферу освіти своє бачення людини, суспільства, визначила шкалу нових цінностей, орієнтирів, норм, принципів, представила свою теорію пізнання.

Проблема людини, "людської сутності, підвалин людського існування" завжди цікавили мислителів усіх часів і до сих пір "є відкритою, історичною проблемою". З давніх давен філософи прагнули зрозуміти та пізнати людину, її сутність, її сучасне буття, визначити місце людини в оточуючому її світі. Вітчизняний науковець Л. Ц. Ваховський зазначає, що "людина та її буття у світі" є тим "спільним предметом", яким "філософія та педагогіка завжди були пов'язані", тому що філософія розглядає сутність людини та її існування, а педагогіка – людську діяльність.

Філософи-постмодерністи, як і всі мислителі, не стали виключенням. Вони також активно вивчали проблему людини, і, розглядаючи її, "відмовлялися від орієнтації на абстрактне загальне, а переорієнтувалися на локально особливе, виняткове людське життя". Вони намагалися відійти від концепції "цілісної індивідуальності", від "конформістського одновимірного типу людини" як витвору цивілізації розуму, поставити під сумнів ідею існування універсального, уніфікованого, незмінного "Я", сформувати альтернативний образ людини. Цим новим альтернативним постмодерністським образом людини, як вважає вітчизняний філософ Н. В. Громико, є "космополіт, який вільний від догматулюбих культурних традицій та норм, прекрасно розуміє всю їх умовність; абсолютно щирий по відношенню до власних природних інстинктів "шизоїд", який цінить перш за все споживання, в тому числі, споживання інформації; інтелектуал, який володіє правилами любої мовної гри і абсолютно легко звільняється від них".

Отже, ми можемо стверджувати, що філософія постмодернізму, критикуючи класичну світову парадигму в цілому, не могла не підштовхнути

до формування нової педагогічної теорії та нової постмодерністської філософії освіти, яка на думку вітчизняного філософа О. М. Соболя, "культивує людську творчу активність, людську суб'єктивність, створює здорову особистість" [11, с. 60-61]. Нова постмодерністська парадигма освіти відмовлялася від класичних положень, вірувань, цінностей та стандартів. Вона не визнавала Абсолютної істини та абсолютного знання; втратила віру у всевладдя розуму; відмовилася від формування ідеалу наукового знання, від складання наукової методології бачення та описування реальності, від формування раціонального типу поведінки; зруйнувала класичну структуру взаємовідносин між учнем та вчителем у вигляді пари "вчитель – учень".